

BIBLIOGRAFIA

- AGUILERA, A.; REVILLA, V. (1994). «Artesanado cerámico y estadística. Análisis de las producciones anfóricas del taller de Can Portell (Mataró, el Maresme)». *Laietania* [Mataró: Museu de Mataró], núm. 9, p. 215-232.
- ALCUBIERRE, D.; ARDIACA, J.; ARTIGUES, P. L.; RIGO, A. (2020). «Las fases bajoimperial y tardoantigua de la villa del Pont del Treball Digne (Barcelona), siglos IV-VI». A: *Actas del Congreso Internacional «Las villas romanas bajoimperiales de Hispania»* (Palència, 15-17 novembre 2018), p. 259-270.
- ALFARÀS, R. (1894). «Pesca de ánforas». *Boletín de la Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa* [Barcelona], núm. 40, p. 89-94.
- ALLMER, A.; DISSARD, P. (1888). «Trion. Antiquités découvertes en 1885, 1886 et antérieurement au quartier de Lyon dit de Trion». A: *Mémoires de l'Académie des Sciences, Belles-Lettres et Arts de Lyon. Volume vingt-cinquième*. Lió.
- ALMAGRO, M. (1952). *Las inscripciones ampuritanas griegas, ibéricas y latinas*. Barcelona: Diputació Provincial de Barcelona: CSIC.
- AMAR, G.; LIOU, B. (1984). «Les estampilles sur amphores du golfe de Fos». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 4, p. 145-211.
- ANTEAS (1993). *Rapport du sondage 53-93 réalisé du 01.05 au 31.05 1993. Site: Port-la-Nautique (Narbonne, Aude)*. Narbona: Association Narbonnaise de Travaux et d'Études Archéologiques Subaquatiques, p. 65.
- (1995). *Anse de Montfort, Narbonne, Aude; rapport du sondage*. Narbona: Association Narbonnaise de Travaux et d'Études Archéologiques Subaquatiques, p. 24-26.
- ANTEQUERA, F. (2009). «Memòria de la intervenció preventiva en les obres de construcció del Projecte d'aparcament subterrani de l'Illa Fradera (Badalona, Barcelonès)». [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- ANTEQUERA, F.; PADRÓS, P.; RIGO, A.; VÁZQUEZ, D. (2010). «El suburbium occidental de Baetulo». A: VAQUERIZO, D. (ed.). *Las áreas suburbanas en la ciudad histórica: Topografía, usos, función*. Còrdova. (Monografías de Arqueología Cordobesa; 18), p. 173-210.
- ANTEQUERA, F.; VÁZQUEZ, D.; RIGO, A. (2011). «Desenvolupament urbà i industrial extramurs de Baetulo: ocupació republicana, centre productor amfòric i necròpolis alt-imperials». *Tribuna d'Arqueologia* [Barcelona], núm. 2009-2010, p. 265-294.
- AULAS, C. (1980-1981). «Marques et inscriptions sur amphores trouvées à Roanne». *Cahiers Archéologiques de la Loire* [Roanne: Fédération des Groupes de Recherches Archéologiques du Département de la Loire], núm. 1, p. 61-91.
- BALIL, A. (1964). «Mosaicos romanos de Baetulo (Badalona)». *Zephyrus: Revista de Prehistoria y Arqueología* [Salamanca: Universidad de Salamanca], núm. 15, p. 85-100.
- BARBERAN, S.; MALIGNAS, A.; MARTÍNEZ FERRERAS, V.; RENAUD, A.; SILVÉRÉANO, S.; VINCENT, G. (2009). «Un ensemble augustéen mis au jour au pied du monument corinthien de l'agglomération du Castellàs (Murviel-lès-Montpellier, Hérault)». A: *Actes du Congrès de Colmar*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 289-317.
- BAREA, J. S.; BAREA, J. L.; SOLÍS, J.; MOROS, J. (2008). *Figlina 'Scalsensia': un centro productor de ánforas Dressel 20 de la Bética*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 27)
- BARRAL, X. (1978). *Les mosaïques romaines et médiévales de la 'Regio Laietana': Barcelona et ses environs*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- BATS, M. (1975). «Lueurs nouvelles sur Beneharnum-Lescar à l'époque gallo-romaine». *Revue de Pau et du Béarn*, núm. 3, p. 25-37.
- BECKER, C.; CONSTANTIN, C.; DESBAT, A.; JACQUIN, L.; LASCOUX, J. P. (1986). «Le dépôt d'amphores augustéen de la rue de la Favorite à Lyon». *Figlina* [Lió: Société Française d'Étude de la Céramique Antique en Gaule], núm. 7, p. 65-89.
- BELTRÁN, M. (1980). «El comercio del aceite en el valle del Ebro a finales de la República y comienzos del Imperio romano». A: BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, J. M. (ed.). *Producción y comercio del aceite en la Antigüedad: Primer Congreso Internacional*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, p. 187-224.
- (2014). «Iulius Theophilus. Un nuevo fabricante de salazones tarraconenses en época de Augusto». A: ESCRIBANO, M. V.; DUPLÁ, A.; SANCHO, L.; VILLACAMPA, M. A.

- (coord.). *Miscelánea de estudios en homenaje a Guillermo Fatás Cabeza*. Saragossa: Institución Fernando el Católico, p. 143-153.
- BELTRÁN DE HEREDIA, J.; COMAS, M.; GURRI, E.; JUAN, J. (2006). «Noves aportacions sobre la producció de vi a la Laietània romana: instal·lacions vinícoles i anàlisis de residus». *Quarhis: Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, núm. 2, p. 92-107.
- BENQUET, L. (2013). «Les importations d'amphores au Ier siècle av. J.-C.: le faciès Toulousain». A: OLMER, F. (ed.). *Itinéraires des vins romains en Gaule: IIIe-Ier siècles avant J.-C. Confrontation de faciès: Actes du colloque européen organisé par l'UMR 5140 du CNRS, Lattes, 30 janvier - 2 février 2007*. (Monographies d'Archéologie Méditerranéenne. Hors-série; 5), p. 139-158.
- (2018). «Les premières importations de vin espagnol dans le sud-ouest de la Gaule à partir des timbres sur amphores de Tarraconaise». A: RIVET, L. (ed.). *Actes du Congrès de Reims, 10-13 mai 2018*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 519-526.
- BENQUET, L.; GARDES, P. (2008). «Les dernières phases d'occupation de l'oppidum de Vieille-Toulouse (Haute-Garonne)». A: *Actes du Congrès de L'Escala-Empúries, 1er-4 mai 2008*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 535-552.
- BERG, J. van den (2013). «La primera evidencia de un producto ampuritano en el interior de la frontera germana. Hallazgo de un sello anfórico ANTH en Coriovallum (Heerlen, Holanda)». *Boletín Ex Officina Hispana*, núm. 4 (octubre), p. 11-13.
- (2014). «Amphora stamps from Fectio (Vechten, NL)». A: BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, J. M.; REMESAL RODRÍGUEZ, J. (ed.). *Estudios sobre el Monte Testaccio: Roma VI*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 47), p. 704.
- BERGÉ, A. (1990). «Les marques sur amphores Pascual 1 de Port-la-Nautique». *Cahiers d'Archéologie Subaquatique* [Frejús], núm. 9, p. 131-201.
- BERNI, P. (1996). «Instrumentum domesticum romà del Museu Episcopal de Vic. La col·lecció de segells en àmfora, tegula i morter». *Pyrenae*, núm. 27, p. 311-326.
- (1998). *Las ánforas de aceite de la Bética y su presencia en la Cataluña romana*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 4)
- (2010). «Epigrafia sobre *amphorae*, *tegulae*, *imbres* i *dolia* a l'àrea occidental del Camp de Tarragona». A: GOROSTIDI PI, D. *Ager Tarraconensis 3: Les inscripcions romanes (IRAT): The roman inscriptions*. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica. (Documenta; 16), p. 153-226.
- (2016). «Sellos». A: CARRERAS, C.; BERG, J. van den (ed.). *Amphorae from the Kops Plateau (Nijmegen): Trade and supply to the Lower-Rhineland from the Augustan period to AD 69/70*. Oxford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 20), p. 189-282.
- (2017). «Amphorae-Epigraphy: Stamps, graffiti and *tituli picti* from Roman Nijmegen (Chapter 8)». A: CARRERAS, C.; BERG, J. van den (ed.). *Amphorae from the Kops Plateau (Nijmegen): Trade and supply to the Lower-Rhineland from the Augustan period to AD 69/70*. Oxford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 20), p. 185-282.
- BERNI, P.; CARRERAS, C. (2001). «El circuit comercial de *Barcino*: reflexions al voltant de les marques amfòriques». *Fa ventia*, núm. 23, fasc. 1, p. 103-129.
- (2013). «Corpus epigràfic de segells en àmfores, *dolia*, *tegulae* i gerres de ceràmica comuna oxidada del Baix Llobregat». A: CARRERAS, C.; LÓPEZ MULLOR, A.; GUITART, J. (ed.). *'Barcino' II. Marques i terrisseries d'àmfores del Baix Llobregat*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans: Institut Català d'Arqueologia Clàssica, p. 127-186. (Corpus International des Timbres Amphoriques; 18)
- BERNI, P.; CARRERAS, C.; OLESTI, O.; GUÀRDIA, M. (2022). «Les propietats de la gens *Licinia*: una proposta per a un topònim». A: *In illo tempore: Granollers en època romana*. Granollers: Museu de Granollers, p. 56-87.
- BERNI, P.; CARRERAS, C.; REVILLA, V. (1998). «Sobre dos nuevos Cornelii del vino tarraconense». *Laetania* [Mataró], núm. 11, p. 111-123.
- BERNI, P.; MIRÓ, J. (2020). «Le vin léétanien et de Tarraco à Carthage». *Antiquités Africaines*, núm. 56, p. 129-159.
- BERNI, P.; OLESTI, O.; CARRERAS, C. (2005). «La gens *Licinia* y el nordeste peninsular. Una aproximación al estudio de las formas de propiedad y gestión de un rico patrimonio familiar». *Archivo Español de Arqueología*, núm. 78, p. 167-178.
- BERTHAULT, F. (1999). «Les amphores de la place Camille-Jullian à Bordeaux». *Aquitania*, núm. 16, p. 251-293.
- (2009). «Les amphores de Bordeaux-Chapeau-Rouge; étude sur les relations commerciales de Burdigala au début de l'Empire». *Aquitania*, núm. 25, p. 143-197.
- BIGOT, F.; DUPERRON, G.; LONG, L. (2014). «Nouveaux timbres sur amphores à huile de Bétique découverts à Arles». A: *Actes du Congrès de Chartres*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 753-774.
- BIUNDO, R. (2008). «I bolli sulle anse delle anfore Dressel 20». A: FILIPPI, F. (cur.). *Horti et sordes: Uno scavo alle falde del Gianicolo*. Roma: Quasar, p. 284.
- BLANC-BIJON, V.; CARRÉ, M. B.; HESNARD, A.; TCHERNIA, A. (1998). *Recueil de timbres sur amphores romaines II (1989-1990 et compléments 1987-1988)*. Ais de Provença: Publications de l'Université de Provence.
- BORGARD, P.; CAVALIER, M. (2003). «The Lipari origin of the Richborough 527. Amphorae in Britain and the western Empire». PLOUVIEZ, J. (ed.). *Journal of Roman Pottery Studies* [Oxford: Oxbow Books], vol. 10, p. 96-106.
- BORGARD, P.; GATEAU, F. (1991). «Des amphores cannelées à Cavaillon (Vaucluse) à la fin du Ier siècle avant notre ère. Nouveaux éléments pour l'étude des Richborough 527». A: *Actes du Congrès de Cognac*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 311-328.
- BOUBE, J. (1973-1975). «Marques d'amphores découvertes à Sala, Volubilis et Banasa». *BAM* [Rabat: Direction des Musées et Antiquités du Maroc], núm. 9, p. 163-235.
- BOUSCARAS, A. (1974). «Les marques sur amphores de Port-la-Nautique». *Cahiers d'Archéologie Subaquatique* [Frejús], núm. 3, p. 103-131.
- (1990). «Au large de Narbonne - Port-la-Nautique». *Bilan Scientifique du DRASSM*.

- BOUSCARAS, A. (1991). «Au large de Narbonne - Port-la-Nautique». *Bilan Scientifique du DRASSM*; pl. I, núm. 8.
- (1992). «Au large de Narbonne - Port-la-Nautique». *Bilan Scientifique du DRASSM*; pl. I, núm. 20.
- (1993). «Au large de Narbonne - Port-la-Nautique». *Bilan Scientifique du DRASSM*; pl. III, núm. 120.
- BRECHON, F.; MARTÍNEZ FERRERAS, V.; ENCUNTRA, J. O.; NANTET, E.; SALVAT, M. (2020). «Le transport maritime du vin léétanien au haut Empire. L'apport du gisement d'amphores du Cap Gros (Port-Vendres)». *RAN: Revue Archéologique de Narbonnaise* [Narbonne], núm. 53, p. 147-174.
- BRENTCHALOFF, D.; LEQUEMENT, R. (1978). «Timbres amphoriques de Fréjus». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 2, p. 221-231.
- BRUNO, B. (1995). *Aspetti di storia economica della Cisalpina romana: Le anfore di tipo Lamboglia 2 rinvenute in Lombardia*. Roma: Quasar. (Studi e Ricerche sulla Gallia Cisalpina; 7)
- BUFFAT, L. (2009). «L'explotació vinícola i les seves vinyes: l'exemple de la Gallia Narbonensis». A: PREVOSTI, M.; MARTÍN OLIVERAS, A. (ed.). *El vi tarraconense i laietà: ahir i avui: Actes del simpòsium*. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica. (Documenta; 7)
- BUXEDA, J.; GURT, J. M. (1998). «La caracterització arqueomètrica de les àmfores de Can Peixau (Badalona) i la seva aportació al coneixement de la producció de Pascual 1 al territori de Baetulo». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. II Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 14), p. 193-217.
- CADENAT, P. (1982). *Nouvelles recherches dans la nécropole gallo-romaine d'VSSVBIVM (dite aussi de Saint-Martin), commune du Mas d'Agenais*. Agen: Société Académique d'Agen.
- CALLENDER, M. H. (1965). *Roman amphorae (with an index of stamps)*. Londres: Oxford University Press.
- CARRÉ, M. B.; GAGGADIS-ROBIN, V.; HESNARD, A.; TCHERNIA, A. (1995). *Recueil de timbres sur amphores romaines (1987-1988)*. Ais de Provença: Publications de l'Université de Provence.
- CARRERAS, C. (2009a). «Les marques d'àmfores produïdes als tallers de Barcino». A: CARRERAS, C.; GUITART, J. (ed.). *'Barcino' I. Marques i terrisseries d'àmfores al Pla de Barcelona*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans: Institut Català d'Arqueologia Clàssica, p. 21-44.
- (2009b). «Del Muijal a Xanten: noves visions del comerç romà del vi de la Tarraconense». A: PREVOSTI, M.; MARTÍN OLIVERAS, A. (ed.). *El vi tarraconense i laietà: ahir i avui: Actes del simpòsium*. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica. (Documenta; 7), p. 167-178.
- (2019). «Catàleg de marques d'àmfora, tègula, dolia i signacula del Vallès Occidental i Oriental». A: CARRERAS, C.; FOLCH, J.; GUITART, J. (ed.). *Laietania interior: marques i terrisseries d'àmfores al Vallès Occidental i Oriental*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans: Institut Català d'Arqueologia Clàssica, p. 117-196.
- (2021). «Nous segells d'àmfores de les excavacions de Barcino (2009-2020)». *Faventia*, núm. 43, p. 1-35.
- CARRERAS, C.; AGUILERA, A.; BERNI, P.; GARROTE, E.; MARIMON, P.; MORAIS, R.; MOROS, J.; NIETO, X.; PUIG, A.; REMESAL, J.; ROVIRA, R.; VIVAR, G. (2004). *'Culip VIII' i les àmfores Haltern 70*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya. Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya. (Monografies del CASC; 5)
- CARRERAS, C.; FUNARI, P. P. A. (1998). *Britannia y el Mediterráneo: estudios sobre el abastecimiento de aceite bético y africano en Britannia*. Barcelona: Servei de Publicacions de la Universitat de Barcelona.
- CASAS, J. (1989). *L'Olivet d'en Pujol i els Tolegassos: Dos establiments agrícoles d'època romana a Viladamat: Campanyes de 1982 a 1988*. Girona: Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona. (Sèrie Monogràfica; 10)
- CAVALIER, M. (1994). «Les amphores Richborough 527. Découverte d'un atelier à Portinenti (Lipari, Italie)». A: *Actes du Congrès de Millau*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule.
- CERDÀ, D. (1999). *El vi en l'ager Pollentinus' i en el seu entorn amb una síntesi de la Palma romana amb el seu port (Portopí)*. Palma: Consell de Mallorca, Cultura i Patrimoni.
- CERDÀ, J. A.; GARCÍA, J.; MARTÍ, C.; PUJOL, J.; PERA, J.; REVILLA, V. (1997). «Els estrats del segle v dC i l'amortització del cardo maximus d'Iluro». *Laietania* [Museu de Mataró], vol. II, núm. 10: *El 'cardo maximus' de la ciutat romana d'Iluro' (Hispania Tarraconensis)*.
- CHIC, G. (1985). *Epigrafía anfórica de la Bética I: Las marcas impresas en el barro sobre ánforas olearias (Dressel 19, 20 y 23)*. Sevilla: Universidad de Sevilla.
- CIPRIANO, M. T.; CARRÉ, M.-B. (1989). «Production et typologie des amphores sur la côte adriatique de l'Italie». A: *Amphores romaines et histoire économique: Dix ans de recherche: Actes du Colloque de Sienne (22-24 mai 1986)*. Rome: École Française de Rome. (Publications de l'École Française de Rome; 114), p. 67-104.
- CLAUSTRES, G. (1961). «Inscriptions antiques en Roussillon». *Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales* [Perpinyà], núm. 76, p. 145-169.
- CLAVERIA, M.; RODÀ, I. (2015). «Estructuras e inscripciones del entorno funerario de Barcino». A: AUGUSTA-BOULAROT, S.; ROSSO, E. (ed.). *'Signa et tituli': Monuments et espaces de représentation en Gaule méridionale sous le regard croisé de la sculpture et de l'épigraphie*. Arles, p. 175-189.
- CLE, A. (2011). «Cala Aiguablava: un fondejador d'època clàssica». *Lligams: Una Lectura Interdisciplinària de la Història* [Girona: Universitat de Girona], núm. 9, p. 6-7.
- COLLS, D. (1986). «Les amphores léétaniennes de l'épave Cap Béar III». *Revue des Études Anciennes* [París: De Boccard], núm. LXXXVIII: *Hommage à Robert Etienne*, p. 201-213.
- COLLS, D.; CASTELLVI, G.; SALVAT, M.; MARTÍNEZ FERRERAS, V.; JÉZÉGOU, M.-P. (2015). «L'épave Port-Vendres 4 (Port-Vendres, Pyrénées-Orientales, France): un exemple de commerce d'exportation à partir d'un port de Tarraconaise (Ier s. av. J.-C.)». A: MARTÍNEZ FERRERAS, V. (ed.). *La difusión comercial de las ánforas vinarias de 'Hispania Citerior-Tarraconensis' (s. I aC - I dC)*. Ox-

- ford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 4), p. 147-164.
- COLUMELLA. *De arboribus*.
— *De re rustica*.
- COMAS, M. (1985). *'Baetulo': Les àmfiores*. Badalona: Museu de Badalona.
- (1991). «Les amphores de M. Porcius et leur diffusion de la Léétanie vers la Gaule». A: *Actes du Congrès de Cognac*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 329-345.
- (1997). *'Baetulo': Les marques d'àmfora*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1998). «Présence et absence des amphores léétaniennes en Gaule». A: *Actes du Congrès d'Istres*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 225-233.
- COMAS, M.; CARRERAS, C. (2024). «Les marques d'Illa Fradera (EBC-Badalona): una primera aproximació». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani. III Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes* (Badalona, octubre 2022). Badalona: Museu de Badalona, p. 62-73.
- COMAS, M.; MARTÍNEZ FERRERAS, V. (2015). «Productores y mercadores de *Baetulo* (Badalona). Las ánforas vinarias y la epigrafía asociada». A: MARTÍNEZ FERRERAS, V. (ed.). *La difusión comercial de las ánforas vinarias de 'Hispania Citerior-Tarraconensis' (s. I aC - I dC)*. Oxford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 4), p. 125-146.
- COMAS, M.; PADRÓS, P. (2003). «Un ensemble funéraire de la fin du I siècle ap. J.-C. à *Baetulo* (Badalona)». A: *Actes du Congrès de Saint-Romain-en-Gal*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 325-328.
- (2011). «Contextes céramiques des niveaux de circulation d'une voie à proximité de la Via Augusta et de l'atelier d'amphores de Can Peixau à *Baetulo* (Badalona)». A: *Actes du Congrès d'Arle*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 303-308.
- CONTINO, A.; D'ALESSANDRO, L.; LUCCHERINI, F.; MASTRODONATO, V.; TANGANELLI, R. (2013). «Anfore Dressel 2-4 "Tarraconensi" a Roma: ricerche epigrafiche dal sito del Nuovo Mercato Testaccio. Dati preliminari». A: BERNAL, D.; JUAN, L. C.; BUSTAMANTE, M.; DÍAZ, J. J.; SÁEZ, A. M. (ed.). *Hornos, talleres y focos de producción alfarera en 'Hispania': I Congreso Internacional de la SECAH - Ex Officina Hispana* (Cadix, 3-4 març, 2011). Tom II. Cadix: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz. (Monografías Ex Officina Hispana; 1), p. 333-350.
- CORRALES, A. (2022). *De re vinaria: Estudi diacrònic del conreu de la vinya, la producció de vi i el seu consum durant l'antiguitat al nord-est de la península Ibèrica (segles VII a. n. e. - VIII d. n. e.)*. Tarragona: Publicacions Universitat Rovira i Virgili.
- CORSI-SCIALLANO, M.; LIOU, B. (1985). «Les épaves de Tarraconaise à chargement d'amphores Dressel 2-4». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 5.
- CORTI, C. (2004). *L'ager' nord-occidentale della città di Mutina: Il popolamento nel Carpigiano e nella media pianura dalla romanizzazione al tardoantico-altomedioevo*. Roma: «L'Erma» di Bretschneider.
- CUOMO DI CAPRIO, N. (1971-1972). «Proposta di classificazione delle fornaci per ceramica e laterizi nell'area italiana, dalla preistoria a tutta l'epoca romana». *Sibrium*, núm. 11, p. 371-464.
- CUYÀS, J. M. (1977). *Història de Badalona*. Vol. III: *Badalona romana i visigòtica*. Badalona.
- (1978). *Història de Badalona*. Vol. IV: *Segles VIII al XIV-XV*. Badalona.
- DEDET, B.; SALLES, J. (1981). «Aux origines d'Alès. Recherches sur l'oppidum de l'Ermitage, Gard». *Bulletin de l'École Antique de Nîmes*, núm. 16, p. 5-67.
- DELATTRE, A. L. (1907). «Un second mur à amphores découvert a Carthage». *Bulletin de la Société Archéologique de Sousse*, núm. 7, p. 33-48.
- DENIAUX, E. (1980). «Recherches sur les amphores antiques de Basse-Normandie». *Annales de Normandie* [Caen: CNRS], p. 94-118.
- DESY, P. (1989). *Les timbres amphoriques de l'Apulie républicaine: Documents pour une histoire économique et sociale*. Oxford: British Archaeological Reports. (BAR International Series; 554)
- ÉTIENNE, R.; MAYET, F. (2000). *Le vin hispanique*. París: De Boccard.
- (2004). *L'huile hispanique: Corpus des timbres amphoriques sur amphores Dressel 20*. París: De Boccard.
- FABÍÃO, C.; GUERRA, A.; ALMEIDA, J.; ALMEIDA, R. R.; PIMENTA, J.; FILIPE, V. (2016). *Marcas de ânforas romanas na Lusitânia (do Museu Nacional de Arqueologia de Lisboa ao Museu Nacional de Arte Romano de Mérida)*. Lisboa: Union Académique Internationale: Academia das Ciências de Lisboa: Centro de Arqueologia da Universidade de Lisboa (UniArq). (Corpus International des Timbres Amphoriques; 19)
- FABRÉ, G.; MAYER, M.; RODÀ, I. (1984). *Inscriptions romaines de Catalogne*. Vol. I: *Barcelone (sauf Barcino)* (IRC, I). París: De Boccard.
- (1985). *Inscriptions romaines de Catalogne*. Vol. II: *Lérida* (IRC, II). París: De Boccard.
- (1997). *Inscriptions romaines de Catalogne*. Vol. IV: *Barcino* (IRC, IV). París: De Boccard.
- (2002). *Inscriptions romaines de Catalogne*. Vol. V: *Suppléments aux volumes I-IV et Instrumentum Domesticum* (IRC, V). París: De Boccard.
- FALGUERA, J. M. (1993). «Les fouilles de Malard à Narbonne. Résultats préliminaires d'un sondage sur un lit d'amphores du 1er siècle après J. C.». *Cahiers d'Archéologie Subaquatique* [Frejús], núm. 11, p. 79, 81.
- FERNÁNDEZ IZQUIERDO, A. (1984). *Las ánforas romanas de 'Valentia' y su entorno marítimo*. València: Ajuntament de València.
- FONT I CUSSÓ, J. (1980). *62 articles*. Badalona: Museu de Badalona.
- FORN, C. (2024). «La ciutat i el vi. Espais de producció i comercialització a *Baetulo* (Hispania Citerior)». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani. III Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes* (Badalona, octubre 2022). Badalona: Museu de Badalona, p. 322-334.
- FORN, C.; MORENO, I. (2024). «La producció de vi al territori de *Baetulo*. Les vil·les de l'Estrella i Can Peixau». A:

- El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani. III Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes* (Badalona, octubre 2022). Badalona: Museu de Badalona, p. 74-83.
- FORN, C.; PADRÓS, P. (2023). «Noves dades sobre la fase tardorepublicana de la ciutat de *Baetulo*». A: BURCH, J.; NOLLA, J. M.; TREMOLEDA, J. (cur.). *El gran canvi: La fundació de les primeres ciutats romanes al nord-est de la Hispània Citerior*. Girona: Documenta Universitaria.
- FORN, C.; PADRÓS, P.; VÁZQUEZ, D. (2022). «Rituales y prácticas funerarias en las necrópolis de la ciudad romana de *Baetulo* (*Hispania Tarraconensis*). El ejemplo de la necrópolis occidental de Illa Fradera». A: RUIZ OSUNA, A. (coord.). *Morir en 'Hispania': Novedades en topografía, arquitectura, rituales y prácticas funerarias*. Sevilla: Universidad de Sevilla (SPAL Monografías Arqueológicas; XXXVII), p. 279-298.
- Gallia* (2001), núm. 58: *La viticulture en Gaule*, p. 1-258.
- GAROZZO, B. (2011). *Bolli su anfore e laterizi in Sicilia (Agrigento, Palermo, Trapani)*. Pisa: Scuola Normale Superiore.
- GARROTE, E. (2015). *La presència de l'oli bètic a la 'Gallia Narbonensis'* [en línia]. Tesi doctoral inèdita. Barcelona: Universitat de Barcelona. <<http://hdl.handle.net/10803/398543>>.
- GELI, R. (2020). «El derelict *Aiguablava I*: un exemple de comerç de vi de la Tarraconense en època d'August». *Empúries* [Barcelona], núm. 58, p. 51-79.
- (2023). «La aportación de los pecios a los estudios cerámicos en época antigua». *Boletín Ex Officina Hispana*, núm. 14, p. 2-5. [Editorial]
- GELI, R.; MAURI, G.; MAYORAL, J.; TREMOLEDA, J.; MARTÍNEZ, V.; LAGRESA, M. (2024). «El comerç del vi en ànfores Pascual 1 de la Tarraconense. Volum, epigrafia, origen i destí». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani. III Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes* (Badalona, octubre 2022). Badalona: Museu de Badalona, p. 460-478.
- GELI, R.; MAURI, G.; MAYORAL, J.; VIVAR, G. (2021). «El pecio *Cala Cativa I*. Uno de los primeros barcos de comercio de vino en ánforas Pascual 1». *CYANYS 2021: I Congreso Iberoamericano de Arqueología Náutica y Subacuática*. [Llibre de resums]
- GONZÁLEZ TOBAR, I.; BERNI, P.; ALMEIDA, R. R.; GONZÁLEZ, H.; GARCÍA VARGAS, E. (2023). «Lucius Horatius y los sellos más antiguos sobre ánforas de aceite del sur de *Hispania*. Consideraciones a partir del hallazgo de nuevos ejemplares». *Zephyrus* [Salamanca], núm. xci, p. 163-181.
- GUITART, J. (1976). *Baetulo: Topografía arqueológica. Urbanismo e historia*. Badalona: Museu Municipal. (Monografías Badalonesas; 1)
- GUITART, J.; PADRÓS, P. (1990). «*Baetulo*, cronología y significación de sus monumentos». A: *Stadt und Ideologie. Die Monumentalisierung hispanischer Städte zwischen Republik und Kaiserzeit. Kolloquium in Madrid vom 19. bis 23. Oktober 1987*. Munic: Bayerische Akademie der Wissenschaften, p. 165-177.
- GURT, J. M.; PADRÓS, P.; PUJOL, J.; COMAS, M.; PALET, J. M.; RIERA, S. (1990). «La Via Augusta entre el *municipium Baetulo* i la colonia *Barcino*». *Carrer dels Arbres: Revista Anuari del Museu de Badalona* [Badalona], vol. 1, p. 35-50.
- (1997). «La Via Augusta entre el *municipium Baetulo* i la colonia *Barcino*». A: *Voies romaines du Rhône à l'Èbre: Via Domitia et Via Augusta*. París: Maison des Sciences de l'Homme. (Documents d'Archéologie Française; 61), p. 239-245.
- HELLY, B.; LE BOT-HELLY, A.; LIOU, B. (1986). «Un dépôt d'amphores Dressel 20 à inscriptions peintes découvert à Sainte Colombe (Rhône)». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 6, p. 121-145.
- HESNARD, A.; CARRÉ, M.; RIVAL, M.; DANGRÉAUX, B. (1988). «L'épave romaine *Grand Ribaud D* (Hyères, Var)». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 8.
- IZQUIERDO, P. (1987). «Algunes observacions sobre l'anconratge de *Les Sorres* al delta del riu Llobregat». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. I Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 9), p. 133-139.
- JÁRREGA, R. (1987). «Un possible taller i una nova estampilla amforal de la villa romana de Cal Ros de les Cabres (Ocata - El Masnou, Maresme)». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. I Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes*. (Monografies Badalonines; 9), p. 246-249.
- JASHEMSKI, W. (1972). «A vineyard at Pompeii: Part II: The vineyard complex». *Archaeology*, vol. 25, núm. 2, p. 132-139.
- JUAN, C. de (2018). «El pecio de Binissafúller y los barcos en la cultura ibérica». *Archaeonautica* [Ais de Provença: CNRS], núm. 20, p. 89-102.
- KOTARBA, J.; CASTELLVÍ, G.; MAZIÈRE, F. (2007). *Carte Archéologique de la Gaule*. Núm. 66: *Les Pyrénées Orientales*. París: Académie des Inscriptions et Belles-Lettres: Ministère de l'Éducation Nationale: Ministère de la Recherche: Ministère de la Culture et de la Communication: Maison des Sciences de l'Homme.
- LABROUSSE, M. (1976). «Circonscription de Midi-Pyrénées». *Gallia* [París: CNRS], núm. 34 (2), p. 463-502.
- (1977). «Marques d'amphores à huile espagnoles trouvées à Toulouse, Cahors et Rodez». *Memoires de la Société Archéologique du Midi de la France*, núm. 41, p. 7-38.
- LAGÓSTENA, L. (2001). *La producción de salsas y conservas de pescado en la 'Hispania' romana (II a. C. - VI d. C.)*. Barcelona: Servei de Publicacions de la Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 11)
- LAHL, B. (2009). *Amfora transporti të shekujve 3-4 pr. Kr. në Shqipëri (mit einer ausführlichen Zusammenfassung in deutscher Sprache)*. Tirana: Qendra e Studimeve Albanologjike. Instituti i Arkeologjisë.
- LAMOUR, C.; MAYET, F. (1980). *Glanes amphoriques*. Vol. I: *Région de Béziers et Narbonne*. Pézenas: Les Amis de Pézenas. (Études sur Pézenas et l'Hérault; 11), p. 3-16.
- (1981). *Glanes amphoriques*. Vol. II: *Régions de Montpelier Sète Ensérune Le Cayla (Mailhac)*. Pézenas: Les Amis de Pézenas. (Études sur Pézenas et l'Hérault; 12), p. 3-18.

- LAUBENHEIMER, F. (1985). *La production des amphores en Gaule narbonnaise sous le Haute-Empire*. París: Les Belles Lettres.
- (1991). *Les amphores de Bibracte: Le matériel des fouilles anciennes*. París: Maison des Sciences de l'Homme.
- (2005). «La distribution des vins de Tarraconaise en Gaule». A: GIANNATTASIO, B. M.; CANEPA, C.; GRASSO, L.; PICCARDI, E. (ed.). *Aequora, pontos, jam, mare...: Mare, uomini e merci nel Mediterraneo antico. Atti del Convegno Internazionale, Genova 9-10 dicembre 2004*. Gènova: All'Insegna del Giglio, p. 119-129.
- (2015). «Les circuits d'exportation des vins de Tarraconaise en Gaule». A: MARTÍNEZ FERRERAS, V. (ed.). *La difusión comercial de las ánforas vinarias de 'Hispania Citerior-Tarraconensis' (s. 1aC - 1dC)*. Oxford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 4), p. 181-192.
- LAUBENHEIMER, F.; BARTHÉLÉMY-SYLVAND, C. (2010). «Des amphores de l'oppidum de Châteaumeillant (Cher): le matériel des fouilles des xix e et xx e s.». *Gallia* [París: CNRS], núm. 67 (2), p. 1-39.
- LAUBENHEIMER, F.; MARLIÈRE, E. (2010). *Échanges et vie économique dans le nord-ouest des Gaules: Le témoignage des amphores du iie siècle avant J.-C. au ixe siècle après J.-C.* Besançon: Presses Universitaires de Franche-Comté. 2 v. (Institut des Sciences et Techniques de l'Antiquité; EA 4011)
- LAUBENHEIMER, F.; MARTÍNEZ FERRERAS, V. (2015). «L'origine des amphores de l'ensemble aristocratique d'Antran (Vienne, France)». A: MARTÍNEZ FERRERAS, V. (ed.). *La difusión comercial de las ánforas vinarias de 'Hispania Citerior-Tarraconensis' (s. 1aC - 1dC)*. Oxford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 4), p. 193-204.
- LAUBENHEIMER, F.; SÉGUIER, J.-M.; SCHMITT, A. (2005). «Les amphores de Gourjade à Castres (Tarn) et les circuits commerciaux dans l'Albigeois Antique». *Aquitania* [Talence: Editions de la Fédération Aquitania], núm. 21, p. 253-283.
- LAUBENHEIMER, F.; WATIER, B. (1991). «Les amphores des Allées de Tourny à Bordeaux». *Aquitania* [Talence: Editions de la Fédération Aquitania], núm. 9, p. 5-39.
- LAURANCEAU, N. (1988). «Les amphores des zones 10 et 11». A: *Les fouilles de "Ma Maison": Études sur Saintes antique*. (Suppléments Aquitania; 3), p. 263-278.
- LE NY, F. (1988). *Les fours de tuiliers gallo-romains. Méthodologie. Étude technologique, typologique et statistique. Chronologie*. París: Maison des Sciences de l'Homme. (Documents d'Archéologie Française; 12)
- L'HOUE, M. (1984). «Les statuettes de bois de l'épave *Planier 1* à Marseille». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 4, p. 53-61.
- LIU, B. (1987). «L'exportation de vin de Tarraconaise d'après les épaves». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. I Colloqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes*. (Monografies Badalonines; 9), p. 271-284.
- LÓPEZ MULLOR, A.; MARTÍN MENÉNDEZ, A. (2008). «Tipologia i datació de les àmfores tarraconenses produïdes a Catalunya». A: LÓPEZ MULLOR, A.; AQUILUÉ, X. (ed.). *La producció i el comerç de les àmfores de la província 'Hispania Tarraconensis': Homenatge a Ricard Pascual i Guasch. Actes*. Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya. (Monografies del Museu d'Arqueologia de Catalunya; 8), p. 33-94.
- MANACORDA, D.; PALLECCHI, S. (2012). *Le fornaci romane di Giancola (Brindisi)*. Bari: Edipuglia.
- MANDY, B. (1989). «Découverte d'un lot d'amphores républicaines à Lyon». A: *Amphores romaines et histoire économique: Dix ans de recherche. Actes du colloque de Sienne (22-24 mai 1986)*. Roma: École Française de Rome, p. 602-603.
- MÁRQUEZ, J. C.; MOLINA, J. (2005). *Del 'Hiberus' a 'Carthago Nova'. Comercio de alimentos y epigrafía anfórica grecolatina*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 18), p. 228-229.
- MARTÍN MENÉNDEZ, A. (2015). «Consideraciones sobre las marcas en ánforas tarraconenses en la Layetania septentrional. Los casos de El Mual - El Roser (Calella) y Can Rodon y Ca l'Arnau (Cabrera de Mar)». A: MARTÍNEZ FERRERAS, V. (ed.). *La difusión comercial de las ánforas vinarias de 'Hispania Citerior-Tarraconensis' (s. 1aC - 1dC)*. Oxford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 4), p. 39-54.
- MARTÍN OLIVERAS, A. (2012). «Anàlisi tecnofuncional d'estructures productives vitivinícoles d'època romana. Identificació i localització a Catalunya de fosses de maniobra de premses de biga amb contrapès tipus *arca lapidum*». *Pyrenae*, núm. 43, vol. 2, p. 53-98.
- MARTÍN OLIVERAS, A.; MARTÍN-ARROYO, D. J.; REVILLA, V. (2017). «The wine economy in Roman Hispania. Archaeological data and modellization». A: REMESAL, J. (ed.). *The Roman economy: New perspectives*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 55), p. 189-237.
- MARTÍN OLIVERAS, A.; REVILLA, V.; REMESAL, J. (2019). «The economy of Roman wine: A proposal for analyse an intensive wine production system and trade. Case Study Research: Regio Laietana (Hispania Citerior Tarraconensis) from 1st century BC to 3rd century AD». A: REVILLA CALVO, V.; REMESAL RODRÍGUEZ, J.; MARTÍN I OLIVERAS, A.; MARTÍN-ARROYO SÁNCHEZ, D. J. (ed.). *Paisajes productivos y redes comerciales en el Imperio Romano = Productive landscapes and trade networks in the Roman Empire*. Barcelona: Universitat de Barcelona (Instrumenta; 65), p. 41-72.
- MARTÍNEZ FERRERAS, V. (2008). *Estudi arqueomètric i arqueològic de la producció i difusió d'àmfores vinàries de la zona central i sud de la costa catalana durant els segles 1aC i 1dC* [en línia]. Tesis doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona <<http://www.tdx.cat/TDX-0303108-115302>>.
- (2009). «Problemàtica en l'estudi arqueomètric: marques i àmfores del mercat de Santa Caterina a partir de l'estudi arqueomètric». A: CARRERAS MONFORT, C.; GUITART I DURAN, J. (ed.). *'Barcino' I. Marques i terrisseries d'àmfores al Pla de Barcelona*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans: Institut Català d'Arqueologia Clàssica, p. 97-117.
- (2011-2012). «El estudio arqueométrico de las ánforas vinícolas. Una nueva forma de aproximarnos al conoci-

- miento de la producción y exportación del vino de la *Tarraconensis*». *Anales de Prehistoria y Arqueología* [Múrcia: Universidad de Murcia], vol. 27-28: NOGUERA, J. M.; ANTOLINOS, J. A. (ed.). 'De vino et oleo Hispaniae'. Áreas de producción y procesos tecnológicos del vino y del aceite en la 'Hispania romana'. *Actas del Coloquio Internacional*, p. 513-525.
- MARTÍNEZ FERRERAS, V. (2013). «La diffusion commerciale des amphores vinaires de Tarraconaise à la ville portuaire de Lattara (Lattes, Hérault)». A: OLMER, F. (ed.). *Itinéraires des vins romains en Gaule: IIIe-1er siècles avant J.-C. Confrontation de faciès: Actes du colloque européen organisé par l'UMR 5140 du CNRS, Lattes, 30 janvier - 2 février 2007*. (Monographies d'Archéologie Méditerranéenne. Hors-série; 5), p. 257-273.
- (2014). *Ánforas vinarias de 'Hispania Citerior-Tarraconensis' (s. I aC - I dC): Caracterización arqueométrica*. Oxford: Archaeopress. (Roman and Late Antique Mediterranean Pottery; 4)
- (2016). «Las ánforas vinarias de la Layetania. Dinámicas de producción y difusión comercial en el siglo I aC y I dC». A: JÁRREGA, R.; BERNI, P. (ed.). 'Amphorae Ex Hispania': paisajes de producción y consumo. III Congreso Internacional de la Sociedad de Estudios de la Cerámica Antigua (SECAH) - Ex Officina Hispana (Tarragona, 10-13 diciembre 2014). (Monografías Ex Officina Hispana; 3), p. 139-153.
- (2019). «Caracterització arqueomètrica de les àmfores vinàries de la Laietània interior». A: CARRERAS, C.; FOLCH, J.; GUITART J. (ed.). *Laietània interior: marques i terrisseries d'àmfores al Vallès Occidental i Oriental*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans: Institut Català d'Arqueologia Clàssica, p. 87-116.
- MARTÍNEZ FERRERAS, V.; BRECHON, F. (2020). «L'épandage d'amphores du Cap Gros, vestiges d'une cargaison vinicole léétanienne. Analyses archéométriques des amphores». *Archéo 66: Bulletin de l'Association Archéologique des Pyrénées-Orientales 2019*, núm. 34, p. 92-100.
- MARTÍNEZ FERRERAS, V.; CAPELLI, C.; CABELLA, R.; NIETO, X. (2013a). «From Hispania Tarraconensis (NE Spain) to Gallia Narbonensis (S France). New data on Pascual 1 amphora trade in the Augustan period». *Applied Clay Science*, núm. 82, p. 70-78.
- MARTÍNEZ FERRERAS, V.; CAPELLI, C.; JÉZÉGOU, M.-P.; SALVAT, M.; CASTELLVI, G.; CABELLA R. (2015). «The Port-Vendres 4 Shipwreck Cargo: Evidence of the Roman wine trade in the western Mediterranean». *The International Journal of Nautical Archaeology*, vol. 44, núm. 2, p. 277-299.
- MARTÍNEZ FERRERAS, V.; JÉZÉGOU, M.-P.; DESCAMPS, C.; SALVAT, M. (2013b). «La proveniencia de las ánforas vinarias tarraconenses del pecio Port-Vendres 5 (Pirineos orientales, Francia)». A: NIETO PRIETO, X.; RAMÍREZ PERNÍA, A.; RECIO SÁNCHEZ, P. (ed.). *Navegación y comercio en la Antigüedad. Actas del I Congreso de Arqueología Náutica y Subacuática Española. Cartagena, 14, 15 y 16 de marzo de 2013*. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, p. 109-125.
- MARTY, F.; ZAARAOU, Y. (2009). «Contextes céramiques du haut-empire de la bonification de l'Estagnon à Fos-sur-mer (Bouches-du-Rhône)». A: *Actes du Congrès de Colmar*. Marsella: Société Française Étude Céramique Antique Gaule, p. 397-426.
- MASSY, J.-L.; VASSELLE, F. (1976). «Le commerce des amphores à Amiens». *Cahiers Archéologiques de Picardie*, núm. 3, p. 153-162.
- MATEO, D. (2019). «Epigrafía anfórica grecolatina de la antigua Baria (Villaricos, Almería)». *Hispania Antiqua: Revista de Historia Antigua*, núm. XLIII, p. 103-154.
- MAURI, G. (2017). *El pecio romano 'Ullastres I'. Treball de fi de màster*. Cadis: Universidad de Cádiz. Escuela Internacional de Doctorado en Estudios del Mar. Máster Oficial en Arqueología Náutica y Subacuática.
- (2019). «L'excavació subaquàtica del derelict romà Ullastres I durant la dècada dels anys 70». *Institut d'Estudis del Baix Empordà* [Sant Feliu de Guíxols], núm. 38, p. 23-41.
- MAXWELL, W. G. (1899). «The Roman towns in the valley of the Baetis, between Cordoba and Seville». *The Archaeological Journal* [Londres: Archaeological Institute of Great Britain and Ireland], vol. 56, p. 245-305.
- MAYER, D. (2016). «Stempel auf Amphoren aus Köln». A: *Kölner Jahrbuch*. Vol. 49. Berlín: Gebr. Mann Verlag, p. 309-366. [Edició especial]
- MAYET, F. (1978). «Marques d'amphores de Maurétanie Tingitane (Banasa, Thamusida, Volubilis)». *Mélanges de l'École Française de Rome: Antiquité* [Roma: École Française de Rome], tom 90, núm. 1, p. 357-406.
- MAYET, F.; TOBIE, J. L. (1982). «Au dossier des amphores de M. Porcius». *Annales du Midi: Revue de la France Méridionale* [Tolosa: Édouard Privat], vol. 94, núm. 156, p. 5-16.
- MENCHELLI, S. (2021). «Italian and Sicilian amphorae and their contents: A general overview». A: BERNAL-CASASOLA, D.; BONIFAY, M.; PECCI, A.; LEITCH, V. (ed.). *Roman amphora contents: Reflecting on the maritime trade of foodstuffs in Antiquity*. Oxford: Archaeopress, p. 259-272.
- MIQUEL, J. (2023). «Informe final de la intervenció arqueològica preventiva a Can Peixau (Badalona, Barcelonès)». [Informe dipositat al Museu de Badalona]
- MIRÓ, J. (1988). *La producción de ánforas romanas en Cataluña: Un estudio sobre el comercio del vino de la Tarraconense (siglos I aC - I dC)*. Oxford: British Archaeological Reports. (BAR International Series; 473)
- MORÁN, A. (2013). «Herennius y Marus también en Ilerda». *Revista d'Arqueologia de Ponent*, núm. 23, p. 223-226.
- MORÁN, M. (1997). «Notas sobre epigrafía anfórica en la Catalunya interior». *Revista d'Arqueologia de Ponent*, núm. 7, p. 249-258.
- MORENO, I. (2019). «Memòria de la intervenció arqueològica al Vial lateral de la C31. Badalona». [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- (2020). «Memòria de la intervenció arqueològica a Ca l'Estrella (Badalona, Barcelonès)». [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- MORENO, I.; FORN, C. (2024). «Transformaciones en el hábitat rural entre la antigüedad tardía y la alta edad media en el noreste de Hispania: la villa de la Estrella, Badalona (Barcelona)». A: *Housing in late antique Mediterranean: 4th CISEM International Congress. Universidad de Castilla-La Mancha, Facultad de Ciencias de la Educación y Humanidades, Cuenca (España)*.

- MOROS, J.; BERNI, P. (2004). «Epigrafia sobre àmfors Haltern 70 bétiques. Catálogo de sellos». A: *'Culip VIII' i les àmfors Haltern 70*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya. Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya. (Monografies del CASC; 5), p. 51-57.
- NICODEMO, M.; RAVASI, T.; VOLONTÉ, M. (2008). «Le vie delle anfore. Il commercio di derrate alimentari a Cremona dal II secolo aC attraverso la testimonianza dei recipienti anforari dello scavo di Piazza Marconi». A: BAIONI, M.; FREDELLA, C. (cur.). *Archaeotrade: Antichi commerci in Lombardia orientale*. Milà: Edizioni Et, p. 285-303.
- NICOLÁS, J. C. de (1979). «Epigrafia anforaria de Menorca». *Revista de Menorca* [Maó: Ateneu Científic, Literari i Artístic], núm. 70 (1r semestre), p. 5-80.
- (1983). «Romanización de Menorca». A: *Geografía e historia de Menorca*. Vol. IV. Ciutadella, p. 201-283.
- (1987). «Vi de la Laietània i vi de la Campània a Menorca (Illes Balears)». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. I Colloqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes*. (Monografies Badalonines; 9), p. 237-245.
- NICOLÁS, J. C. de; BERNI, P.; MARLIÈRE, E.; TORRES, J. (2015). «Comercio de vino tarraconense en Menorca. Nuevas aportaciones de la epigrafía anfórica». A: MARTÍNEZ ORTEGA, A.; GRAZIANI ECHÁVARRI, G. (coord.). *VI Jornades d'Arqueologia de les Illes Balears* (Formentera, 26, 27 i 28 setembre 2014). Formentera: Consell Insular de Formentera: Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de les Illes Balears. Secció d'Arqueologia, p. 203-214.
- NIETO, X. (1982). «El pecio de *Cap del Vol*. Nuevas aportaciones». *Cypsela* [Girona], núm. IV, p. 165-168.
- NIETO, X.; FOERSTER, F. (1980). «El pecio romano de *Cap del Vol* (campanyes de 1978 y 1979)». *Cypsela* [Girona], núm. III, p. 163-177.
- NIETO, X.; RAURICH, X. (1998). «El transport naval de vi de la Tarraconense». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. Actes del II Colloqui Internacional d'Arqueologia Romana*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 14), p. 113-137.
- NOLLA, J. M. (1974-1975). «Las ánforas romanas de Ampurias». *Ampurias* [Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya], núm. 36-37, p. 147-197.
- OLESTI, O. (2005). «Propietat de la terra i elits locals. L'exemple de l'ager *Barcinonensis*». *Laietania* [Mataró], núm. 16, p. 163-176.
- (2017). «El paisaje social de la producción vitivinícola layetana: la génesis de un modelo de éxito». A: JÁRREGA, R.; BERNI, P. (ed.). *'Amphorae Ex Hispania': paisajes de producción y consumo*. III Congreso Internacional de la Sociedad de Estudios de la Cerámica Antigua (SECAH) - Ex Officina Hispana (Tarragona, 10-13 desembre 2014). (Monografías Ex Officina Hispana; 3), p. 154-162.
- OLESTI, O.; CARRERAS, C. (2013). «Le paysage social de la production vitivinicole dans l'ager *Barcinonensis*: esclaves, affranchis et instituteurs». *Dialogues d'Histoire Ancienne* [Besançon], vol. 39, núm. 2, p. 147-189.
- OLMER, F. (1997). *Les amphores romaines en Bourgogne: Contribution à l'histoire économique de la région dans l'Antiquité, depuis La Tène finale jusqu'au Haut-Empire*. Tesi doctoral. Dijon: Université de Bourgogne. 4 v.
- (2003). *Les amphores de Bibracte-2: Le commerce du vin chez les Éduens d'après les timbres d'amphores. Catalogue des timbres de Bibracte (1984-1998)*. Catalogue des timbres de Bourgogne. Glux-en-Glenne: Centre Archéologique Européen. (Bibracte; 7)
- PADRÓS, P. (1998). «Can Peixau. Un centre productor d'àmfors al territorium de Baetulo». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. Actes del II Colloqui Internacional d'Arqueologia Romana*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 14), p. 185-192.
- PADRÓS, P.; ANTEQUERA, F.; RIGO, A.; VÁZQUEZ, D. (2013). «El complejo alfarero de Illa Fradera y el papel de *Baetulo* en el comercio del vino layetano, siglos I aC - I dC». A: BERNAL, D.; JUAN, L. C.; BUSTAMANTE, M.; DÍAZ, J. J.; SÁEZ, A. M. (ed.). *Hornos, talleres y focos de producción alfarera en 'Hispania': I Congreso Internacional de la SECAH - Ex Officina Hispana* (Cádiz, 3-4 març 2011). Tom II. Cádiz: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz. (Monografías Ex Officina Hispana; 1), p. 439-454.
- PADRÓS, P.; BOSCH, M. (2001). «Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Font i Escolà SN (antiga Lory). Ciutat romana de *Baetulo* (Badalona, Barcelonès)». [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- PADRÓS, P.; CHAVARRIA, A. (1999). «Món funerari del llevant de la Mediterrània». A: PALOL, P. de; PLADEVALL, A. (dir.). *Del romà al romànic: Història, art i cultura de la Tarraconense mediterrània entre els segles IV i X*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 281-283.
- PADRÓS, P.; COMAS, M. (1996). «Memòria excavació d'urgència "Can Peixau"». Carrer Baldomer Solà núm. 60. Badalona, Barcelonès. [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- PALAZZO, P. (1990). «Brindisi. Località "La Rosa": i reperti anforari». *Taras*, vol. 10, núm. 1, p. 141-156.
- (1994). «Brindisi. Località Marmorelle: le fornaci e i reperti anforari». A: *Epigrafia e territorio: Politica e società: Temi di antichità romane*. Vol. 3. Bari: Edipuglia, p. 201-225.
- (2013). *Le anfore di Apiani (Brindisi)*. Roma: Scienze e Lettere. (Fecit Te; 1)
- PALET, J. M. (1997). «Estudi territorial del Pla de Barcelona. Estructuració i evolució del territori entre l'època ibero-romana i l'alt-medieval, segles II-I aC - X-XI dC». Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura. Centre d'Arqueologia de la Ciutat.
- PASCUAL, R. (1977). «Las ánforas de la Layetania». A: *Méthodes classiques et méthodes formelles dans l'étude des amphores: Actes du Colloque de Rome, 27-29 mai 1974*. Roma: École Française de Rome, p. 47-96.
- (1991). *Índex d'estampilles sobre àmfors catalanes*. Barcelona: Servei del Llibre de L'Estaquiro. (Documenta; 14)
- PEÑA, Y. (2010). «Torcularia»: *La producción de vino y aceite en 'Hispania'*. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica. (Documenta; 14)

- PEREIRA, I.; ARDIACA, J.; ARTIGUES, P. L.; SÁNCHEZ, J. (2015). «Memòria de la intervenció arqueològica en el solar de l'antiga fàbrica Estrella de Badalona motivada per la construcció d'un col·lector. Badalona, Barcelonès». [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- PLINI. *Història natural*.
- POMEY, P. (2002). «Une nouvelle tradition technique d'assemblage antique: l'assemblage de la membrure par ligatures et chevilles». A: TZALAS, H. (ed.). *Tropis VII: 7th International Symposium on Ship Construction in Antiquity*. Vol. 2. Atenes, p. 597-604.
- PONSICH, M. (1979). *Implantation rurale antique sur le Bas-Guadalupe*. París: De Boccard.
- PREVOSTI, M. (1981). *Cronologia i poblament a l'àrea rural de Baetulo*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 3)
- PREVOSTI, M.; CLARIANA, J. F. (1987). «El taller de ánforas de Torre Llauder: nuevas aportaciones». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. I Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 9), p. 199-210.
- PUERTA, C.; RODRÍGUEZ, M. (1987). «Una indústria urbana de producció de vi a Baetulo (Badalona)». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. I Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 9), p. 183-188.
- PURCELL, N. (1985). «Wine and wealth in ancient Italy». *The Journal of Roman Studies*, núm. 75, p. 1-19.
- PY, M. (2004). «La vigne et le vin dans la cité portuaire de Lattara (Lattes, Hérault)». A: BRUN, J.-P.; POUX, M.; TCHERNIA, A. (dir.). *Le vin: Nectar des dieux, génie des hommes*. Golion: Infolio: Pôle Archéologie du Département du Rhône, p. 142-145.
- RANCOULE, G. (1980). *La Lagaste: Agglomération gauloise du Bassin de l'Aude*. Carcassonne: Laboratoire de Préhistoire et de Paléontologie.
- RAURICH, X. (2000). «El jaciment de Cala Cativa: notes sobre el primer treball d'arqueologia subaquàtica realitzat a Catalunya». *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* [Figueres], núm. 27, p. 261-271.
- REBUFFAT, R. (1997). «Les marques d'amphores de Bu Njem (Notes et documents XII)». *Libya Antiqua* [Trípoli], p. 163-173.
- REMESAL J. (1986). *La 'annonna militaris' y la exportación de aceite bético a Germania*. Madrid: Universidad Complutense.
- (1989). «Tres nuevos centros productores de ánforas Dressel 20 y 23. Los sellos de Lucius Fabius Cilo». *Ariadna*, núm. 6, p. 121-153
- (1997). *Heeresversorgung und die wirtschaftlichen Beziehungen zwischen der Baetica und Germanien-Corpus der in Deutschland gefundenen Stempeln auf Amphoren Dr.20*. Stuttgart: Kommissionsverlag Konrad Theiss.
- (2007). «Los sellos». A: BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, J. M.; REMESAL RODRÍGUEZ, J. (ed.). *Estudios sobre el Monte Testaccio: Roma IV*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 24)
- (2010). «Los sellos». A: BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, J. M.; REMESAL RODRÍGUEZ, J. (ed.). *Estudios sobre el Monte Testaccio: Roma V*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 35)
- (2014). «Los sellos». A: BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, J. M.; REMESAL RODRÍGUEZ, J. (ed.). *Estudios sobre el Monte Testaccio: Roma VI*. Barcelona: Universitat de Barcelona. (Instrumenta; 47)
- REVILLA, V. (2011). «Viticultura, territorio y hábitat en el litoral nororiental de Hispania Citerior durante el Alto Imperio». *Anales de Prehistoria y Arqueología* [Múrcia: Universidad de Murcia], núm. 27-28, p. 79-95.
- RIBAS, M. (1983). «Un taller d'àmfores a Mataró». *Pyrenae*, núm. 19-20, p. 281-285.
- RIZZO, G. (2014). «Ostia, le anfore e i commerci». A: PANELLA, C.; RIZZO, G. (ed.). *Ostia VI: Le Terme del Nuotatore*. Roma: «L'Erma» di Bretschneider. (Studi Miscellanei; 38), p. 65-481.
- RODÀ, I.; MARTÍN, A.; VELASCO, C.; ARCOS, C. (2005). «Personatges de Barcino i el vi laietà. Localització d'un fundus de Pedanii Clementes a Teià (el Maresme) a partir de la troballa d'un signaculum de plom amb inscripció (s. II dC)». *Quarhis: Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, núm. 1, p. 46-57.
- RODÀ, I.; MORENO, I.; GURRI, E.; FORN, C. (2024). «Porcius Baetulonensis». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani. III Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes* (Badalona, octubre 2022). Badalona: Museu de Badalona, p. 84-92.
- ROSÀS, J. (2003). «Edat mitjana». A: VILLARROYA, J. (dir.). Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 16), p. 53-78.
- ROUQUETTE, D. (1970). «Marques sur amphores à huile du département de l'Hérault». *Revista di Studi Liguri* [Bordighera: Istituto di Studi Liguri], núm. 36: *Omaggio a Fernand Benoit*, III, 1-3, p. 319-330.
- (1980). «Nouvelles marques sur amphores à huile de l'Hérault». *Archeologie en Languedoc* [Seta: Fédération Archeologique de l'Hérault], núm. 3, p. 151-160.
- ROVIRA, R. (2004). *Las relaciones comerciales entre 'Hispania' y las provincias orientales durante el Alto Imperio Romano* [en línia]. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona. <<https://www.tdx.cat/TDX-1007105-133640>>.
- RUESTES, C. (2003). *El poblament antic a la Laietània litoral (del Besòs a la Riera de Caldes): l'aplicació d'un GIS (sistema d'informació geogràfica) a l'estudi de la seva evolució i les seves relacions espacials* [en línia]. Tesi doctoral. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. <<https://www.tdx.cat/TDX-0412103-103520>>
- SALIDO, J. (2018). «Los dolia en Hispania: caracterización, funcionalidad y tipología». A: FERNÁNDEZ OCHOA, C.; MORILLO, Á.; ZARZALEJOS, M. (ed.). *Manual de cerámica romana III*. Alcalá de Henares: Museo Arqueológico Regional, p. 237-309.
- SÁNCHEZ, C. (2015). «Les amphores de Tarraconaise dans les contextes narbonnais». A: MARTÍNEZ FERRERAS, V. (ed.). *La difusión comercial de las ánforas vinarias de 'Hispania Citerior-Tarraconensis' (s. I aC - I dC)*. Oxford: Archaeopress. (Archaeopress Roman Archaeology; 4), p. 165-180.

- SANMARTÍ, E.; NOLLA, J. M.; AQUILUÉ, J. (1983-1984). «Les excavacions a l'àrea del parking al sud de la Neàpolis d'Empúries (informe preliminar)». *Empúries* [Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya], núm. 45-46, p. 110-153.
- SANTAMARIA, C. (1984). «L'épave H de la Chrétienne à Saint-Raphaël (Var)». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 4, p. 9-39.
- SCHÜPBACH, S. (1983). «Avenches: contribution à la connaissance de la chronologie des estampilles sur les amphores à huile de Bétique». A: BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, J. M.; REMESAL RODRÍGUEZ, J. (ed.). *Producción y comercio del aceite en la Antigüedad: Segundo Congreso Internacional* (Sevilla, 24-28 febrer 1982). Madrid: Universidad Complutense de Madrid, p. 349-361.
- SCIALLANO, M. (2008). «Amphores de Tarraconaise: nouvelles découvertes sur le littoral de Gaule Méridionale». A: LÓPEZ MULLOR, A.; AQUILUÉ ABADÍAS, X. (coord.). *La producció i el comerç de les àmfores de la 'Provincia Hispania Tarraconensis': Homenatge a Ricard Pascual i Guasch*. Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya. (Monografies; 8), p. 357-360.
- SERRA-RÀFOLS, J. de C. (1928). *Forma Conventus Tarraconensis: Baetulo-Blanda*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 1/4)
- SIRAUDEAU, J. (1988). *Amphores romaines des sites angevins et leur contexte archéologique: Corpus des amphores découvertes dans l'ouest de la France*. Vol. 2. Pruniers.
- SOBERÓN, M. (2021). «Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Coll i Pujol 1-20, ciutat romana de Baetulo (Badalona, Barcelonès)». [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- SOBERÓN, M.; FORN, C. (en premsa). «Novetats en l'ocupació del territori de Baetulo des de l'ibèric ple a l'antiguitat tardana. La intervenció de Coll i Pujol, 1 (Badalona, Barcelonès)». Barcelona, Tribuna d'Arqueologia 2022.
- SOLER, G. (1890). *Badalona: Monografia historich-arqueològica*. Barcelona: Imprempta de Fidel Giró.
- SOLIER, Y.; GUY, M.; LAVAGNE, G-F.; MORRISON, C.; CHEVALIER, Y.; SABRIÉ, M.; SABRIÉ, R.; BOUSCARAS, A.; DEPEYROT, G.; MARICHAL, R. (1981). «Les épaves de Gruissan». *Archaeonautica* [París: CNRS], núm. 3, p. 7-264.
- SOTGIU, G. (1987). «Parva Epigraphica Sardiniae. I.- Tharros. Instrumentum domesticum (in particolare dagli scavi di G. Pesce, aa. 1956-1964)». *Quaderni della Soprintendenza Archeologica per le Province di Cagliari e Oristano* [Càller: Ministero per i Beni Culturali e Ambientali], núm. 4, vol. II, p. 21-31.
- TCHERNIA, A. (1986). *Le vin de l'Italie romaine*. París: Bibliothèque des Écoles Françaises d'Athènes et de Rome.
- TCHERNIA, A.; ZEVI, F. (1972). «Amphores vinaires de Campanie et de Tarraconaise à Ostie». A: *Recherches sur les amphores romaines: Actes du Colloque de Rome, 4 mars 1971*. Roma: École Française de Rome. (Publications de l'École Française de Rome; 10), p. 35-68.
- TREMOLEDA, J. (2000). «Industria y artesanado cerámico de época romana en el nordeste de Cataluña: época augustea y altoimperial». Oxford: British Archaeological Reports. (BAR International Series; 835)
- TREMOLEDA, J.; CASTANYER, P.; SIMÓN, J.; FERRER, A. (2017). *La bòbila romana d'Ermedàs (Cornellà del Terri): Una indústria de producció ceràmica d'època romana al Pla de l'Estany*. Cornellà del Terri: Grup de Recerca Arqueològica del Pla de l'Estany.
- VÁZQUEZ, D. (2012). «Memòria de la intervenció arqueològica preventiva en el projecte de perllongament de la línia 2 del FMB, Pep Ventura - Badalona Centre (Badalona, Barcelonès)». [Memòria dipositada al Museu de Badalona]
- VÁZQUEZ, D.; RIGO, A.; FERRER, C.; PADRÓS, P. (2024). «La figlina d'Illa Fradera. L'evidència de la importància de la producció i comercialització del vi de l'àrea de Baetulo entre els segles I aC i I dC». A: *El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani. III Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes* (Badalona, octubre 2022). Badalona: Museu de Badalona, p. 48-61.
- VENY, C. (1965). *Corpus de las inscripciones baleáricas hasta la dominación árabe*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.
- VERZÁR-BASS, M. (ed.) (1991). *Scavi ad Aquileia I: L'Area a Est del Foro: Rapporto degli scavi 1988*. Roma: Quasar. (Studi e Ricerche sulla Gallia Cisalpina; 3)
- El vi a l'antiguitat: Economia, producció i comerç al Mediterrani. III Col·loqui Internacional d'Arqueologia Romana. Actes* (Badalona, octubre 2022). Badalona: Museu de Badalona, 2024.
- VILLARROYA, J. (1999). *Història de Badalona*. Badalona: Museu de Badalona. (Monografies Badalonines; 16)
- VIRCOULON, J. (1974). «Actes de la Société Historique et Archéologique de Libourne». *Revue Historique et Archéologique du Libournais*, núm. 153, p. 131-132.
- VIVAR, G.; JUAN, C. de; GELI, R. (2014). «Cap del Vol. Un producte, un barco y un comercio del Conventus Tarraconensis en época de Augusto». A: NIETO PRIETO, X.; RAMÍREZ PERNÍA, A.; RECIO SÁNCHEZ, P. (ed.). *Navegación y comercio en la Antigüedad: Actas del I Congreso de Arqueología Náutica y Subacuática Española* (Cartagena, 14, 15 i 16 març 2013). Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, p. 97-108.